

Bijdrage Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV)

1. In zijn advies *Instabiliteit rond Europa. Confrontatie met een nieuwe werkelijkheid* (april 2015) brengt de AIV zijn diepe bezorgdheid tot uiting over de staat van de Nederlandse defensie. Een inhaalslag is dringend noodzakelijk. De AIV constateert dat de herhaalde bezuinigingen ten koste zijn gegaan van de brede inzetbaarheid, het voortzettings- en escalatievermogen van de krijgsmacht. Dientengevolge is het militaire ambitieniveau van Nederland, zoals geoperationaliseerd in inzetbaarheidsdoelstellingen, stelselmatig verlaagd. Bijzonder pijnlijk is dat operationele basiscapaciteiten, die als essentieel zijn te beschouwen voor een volwaardige krijgsmacht, gedeeltelijk of geheel zijn afgestoten. Niet minder problematisch is de verstoring van de balans tussen gevechts- en ondersteunende capaciteiten doordat enerzijds logistieke eenheden zijn overbelast en anderzijds voorrang is gegeven aan transport en mobiliteit ten koste van zware bewapening. Hierdoor heeft de grondgebonden manoeuvre capaciteit van de krijgsmacht, bestaande uit eenheden van landmacht en mariniers, het karakter van een *light army* gekregen. Tekenend voor de aderlatingen die de krijgsmacht heeft ondergaan is dat Nederland niet (meer) in staat is een militaire formatie ter grootte van een brigade voor langere tijd in te zetten.

2. In zijn advies bepleit de AIV dat Nederland vasthoudt aan het model van een veelzijdig inzetbare krijgsmacht met een toereikend voortzettings- en escalatievermogen. Dit houdt in het vermogen om gelijktijdig uiteenlopende operaties uit te voeren, reikend van humanitaire en reddingsoperaties tot deelname aan operaties in een vijandelijke omgeving in de hogere delen van het geweldsspectrum. Anders geformuleerd: de krijgsmacht moet voorbereid zijn op een scala van inzetmogelijkheden, in alle fasen van een conflict en zo nodig op grote afstand van de landsgrenzen. Daarvoor is noodzakelijk dat het defensiebudget geleidelijk (d.w.z. over een periode van tien jaar) wordt verhoogd naar ten minste het Europese NAVO-gemiddelde van momenteel circa 1,6% BBP, met inachtneming van de NAVO-norm van 2%. Dit komt neer op een uiteindelijke stijging met ongeveer 3 miljard euro (op basis van huidige cijfers). De AIV vindt het niet te verdedigen dat een relatief welvarend land als Nederland, dat uitgebreide internationale belangen en aspiraties heeft, een minder dan evenredig aandeel neemt in de gezamenlijke bondgenootschappelijke inspanningen.

3. In de zienswijze van de AIV dienen extra financiële middelen in deze volgorde van prioriteit te worden aangewend om (1) acute tekortkomingen op te heffen in de sfeer van onderhoud van materieel en reservedelen, munitievoorraden en personeel, (2) basiscapaciteiten die verloren zijn gegaan zoals tankbataljons opnieuw in te voeren en na deze reparaties (3) te investeren in de vervanging van wapensystemen zoals fregatten en onderzeeboten alsmede in de aanschaf van extra JSF-jachtvliegtuigen. Ook moet de vereiste verhoging van het budget worden gebruikt voor nieuwe investeringen in transporthelikopters en inlichtingen- en cybercapaciteiten. Dit alles moet zijn beslag krijgen in een samenhangend plan van herstel en vernieuwing.

4. De AIV heeft met teleurstelling kennis genomen van de beleidsvoornemens van het kabinet, zoals deze zijn af te lezen van de begrotingsstukken voor het jaar 2016. De

voorgestelde verhoging van het defensiebudget met € 220 miljoen voor het komend jaar, oplopend tot 345 miljoen in het jaar 2020, is volstrekt onvoldoende om de Nederlandse defensie-inspanning op een aanvaardbaar niveau te brengen. Deze bescheiden verhoging doet geen recht aan de ernst van de bedreigingen aan de randen van Europa die het kabinet zelf onderkent. Misschien kan met het nieuwe budgettaire kader het probleem van de beperkte operationele gereedheid van de krijgsmacht enigszins worden verzacht, maar dit kader maakt het niet mogelijk het even grote probleem van het precare voortzettings- en escalatievermogen aan te pakken. Overigens juicht de AIV het toe dat het besluit tot afschaffing van het tankwapen via de beoogde samenwerkingsconstructie met de *Bundeswehr* gedeeltelijk is ingetrokken. Tegelijk moet worden aangetekend dat de tankcapaciteit die met deze constructie beschikbaar komt voor inzet (en welke capaciteit van wezenlijke betekenis is voor escalatiedominantie), beneden de maat is.

5. De AIV komt tot de conclusie dat ten zeerste moet worden betwijfeld of met de thans voorziene financiële middelen de inzetbaarheidsdoelstellingen, zoals deze zijn aangegeven in de MvT Begroting Defensie 2016 (pp. 17 en 18), kunnen worden gehaald. Het nagestreefde investeringspercentage van ten minste 20 procent zal vermoedelijk niet realistisch blijken te zijn. Deze conclusie dient extra zwaar te wegen omdat voornoemde doelstellingen al uitgaan van een relatief laag ambitieniveau. De ambities van het kabinet stroken niet met de ernst van de internationale veiligheidssituatie en zijn evenmin in overeenstemming is met het economische en financiële potentieel van Nederland.